

DECEMBER 1963 HÄFTE 10

Social-
medicinsk
tidskrift

FYRTIONDE ÅRGÅNGEN

Socialmedicinen på väg

Ämnesområdet Hygien och Socialmedicin fick sin förste företrädare inom den högre utbildningen därigenom att en professur i Allmän hälsovårdslära år 1874 inrättades vid Karolinska institutet i Stockholm. En professur i allmän patologi, bakteriologi och allmän hälsovårdslära förekom i Lund från år 1899, varefter år 1911 en lärostol i hygien och bakteriologi tillkom i Uppsala. Den förening av mer eller mindre sammanhörande utbildningsområden med ansvar för undervisning även i en rad särskilda specialdiscipliner blev mer och mer olämplig ju starkare den allmänna hygien och hälsovården ökade i betydelse. 1933 års universitetsutbildning erinrade om detta och ansåg att varje lärosäte var i behov av en särskild representant "för denna sida av den medicinska vetenskapen och med aktgivande på de socialmedicinska synpunkterna". En rationell lösning i enlighet härmed föreslogs dock inte och kom ej heller till stånd.

Läkarutbildningssakkunnige av år 1938 företog en grundlig utredning om undervisningen i hygien och socialmedicin. De sakkunniga ansåg

att socialmedicinen måste vinna ökat beaktande i läkarutbildningen. Den sociala sidan av läkar-
nas verksamhet krävde en bättre belysning såväl inom den slutna som den öppna sjukvården. Sambandet mellan profylaktisk och terapeutisk medicin ansåg de sakkunniga vara så betydelsefull att man av denna anledning icke ansåg sig kunna föreslå att särskilda socialmedicinska professurer inrättades. Ej heller fortsatta utredningar under 40-talet ledde till resultat. Först med de förslag som 1948 års läkarutbildningskommitté lade fram år 1953 nåddes en ordning för det nya ämnet som till slut resulterat i att även Stockholm år 1963 fått en självständig professur i socialmedicin, medan övriga medicinska fakulteter erhållit sina ämnesföreträdare under åren 1959—1961.

De svårigheter och dröjsmål som rått har bl. a. berott på den tidigare integrationen av ämnet i förhållande till andra områden framför allt hygien, därav följande grubbel över gränsdragningar och definitioner, till hinder bl. a. vid meritering till blivande toptjänster, samt slut-

ligen bristen på samstämmiga förebilder rörande organisation och utbildning i andra länder. Samhällets åtaganden har under intryck av nämnda oklarheter först så småningom kunnat mobiliseras.

I förarbetena till nu gällande ordning framhåller de sakkunniga med än starkare betoning, vad som tidigare framhållits, nämligen att civilisationen i sin moderna form för sitt fortbestånd kräver en ständig och intensiv kamp mot sjukdomarna. Den enskilde vill ha reda på hur hans kläder, föda, bostad och allmänna livsföring skall vara beskaffad för att tillförsäkra honom bästa möjliga arbetsförmåga och så goda livsbetingelser som möjligt. De förebyggande åtgärderna spelar en stor roll för samhället och för medborgarnas arbetsförmåga. Socialvårdande åtgärder av olika slag är i fråga om sitt faktiska eller potentiella värde beroende av en fortlöpande socialmedicinsk kontroll och forskning osv.

Den socialmedicinska läkarutbildningen i Sverige avser enligt de sakkunniga att söka klarlägga de faktorer hos människorna i deras samlevnad i sociala grupper, liksom de faktorer i samhällsstrukturen, som har inflytande på det allmänna hälsotillståndet. Alla strävanden att genom ändring av dessa faktorer förbättra individens och gruppens hälsotillstånd faller därmed inom socialmedicinens område.

Den nya självständiga disciplinens förankring till klinisk, praktisk och förebyggande medicin, som man i Sverige från början inriktat sig på, har trots relativt kort erfarenhet redan hunnit dokumentera sitt värde. Skilsmässan från Hygien har icke medfört någon ödesdiger nedskärning av detta ämnes innehåll eller nedvärdering av dess betydelse. Allt synes tala för att socialmedicinen står inför en epok av egna forskningsuppgifter vilkas lösning kommer att ha sin stora betydelse för oss alla.

Förnya prenumerationen

Socialmedicinsk tidskrift 1964

helår kr. 25: —

halvår „ 13: —

studentprenumeration, helår „ 13: —

kollektivprenumeration

(minst 25 ex.) helår „ 20: —

Postgiro 11 79 - Villagatan 5 - Stockholm Ö